

بررسی رابطه بین سررسید بدهی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۲/۲۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۲/۰۲

کد مقاله: ۱۴۴۰۲

سعید پاکدلان^{۱*}، علیرضا آذربراهمان^۲

فائزه باقری دادوکلائی^۳

چکیده

اعتباردهندگان به عنوان یکی از منابع تامین مالی در شرکت فراهم کننده منابع مالی کوتاه‌مدت و بلندمدت شرکت‌ها هستند. در این میان یکی از عوامل ریسک‌زا، تاریخ سررسید بدهی است که می‌تواند عاملی در نوسان ریسک زبان‌های وام‌دهی محسوب شود. همچنین با توجه به نظریه‌ی نمایندگی، سررسید بدهی می‌تواند نقش نظارتی بر رفتار مدیریت را ایفا نماید. هدف اصلی این پژوهش بررسی رابطه میان سررسید بدهی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی است. بدین منظور تعداد ۹۱ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای سال‌های ۹۲ تا ۹۸ انتخاب گردیدند. برای آزمون فرضیه‌ها از تحلیل رگرسیون چندگانه استفاده شد. نتایج پژوهش نشان داد قابلیت مقایسه صورت‌های مالی با سررسید بدهی رابطه معناداری دارد. از سوی دیگر نتایج نشان داد عوامل اندازه شرکت، سود غیرعادی و اهرم مالی با سررسید بدهی رابطه معناداری دارند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

واژگان کلیدی: سررسید بدهی، قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، اهرم مالی

۱- دانش آموخته دکتری حسابداری دانشگاه مازندران و استادیار گروه حسابداری موسسه آموزش عالی غیرانتفاعی شاندیز، مشهد (نویسنده مسئول) saeedpakdelan@shandiz.ac.ir

۲- دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه مازندران و عضو هیئت علمی گروه حسابداری موسسه آموزش عالی غیرانتفاعی شاندیز، مشهد

۳- کارشناسی ارشد مدیریت مالی موسسه آموزش عالی غیرانتفاعی شاندیز، مشهد

بر اساس هیئت استانداردهای حسابداری مالی، قابلیت مقایسه صورت‌های مالی به معنای کیفیت اطلاعاتی است که به سرمایه‌گذاران امکان می‌دهد تا شباهت‌ها و تفاوت‌های عملکرد مالی شرکت‌ها را شناسایی کنند، در اینصورت اطلاعات بدست آمده برای سرمایه‌گذاران مفیدتر خواهد بود (هیئت استانداردهای حسابداری مالی، ۱۹۸۰).

در این مقاله رابطه بین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی با سررسید بدهی مورد بررسی قرار گرفته است. سررسید بدهی از عناصر مهم در سیاست مالی شرکت‌ها می‌باشد. تامین مالی از طریق بدهی، یکی از عوامل مهم در تصمیم‌گیری‌های سرمایه‌گذاری است (بارکلی و همکاران، ۲۰۰۳؛ بیلت و همکاران، ۲۰۰۷). علاوه بر این، انتخاب شرکت برای سررسید بدهی با دارایی‌های نقدی آن (هارفورد و همکاران، ۲۰۱۴)، تصمیمات سرمایه‌گذاری (عیوضیان و همکاران، ۲۰۱۵؛ المیدا و همکاران، ۲۰۱۲) و کیفیت اعتباری شرکت مرتبط است (گوپالان و همکاران، ۲۰۱۴؛ هه و شانگ، ۲۰۱۲).

بطور کلی بررسی اینکه آیا قابلیت مقایسه صورت‌های مالی در تعیین سررسید بدهی نقشی دارد یا خیر بسیار مهم است. استفاده از بدهی کوتاه‌مدت فرصت رفتار متقلبانانه و سودجویی را از مدیران می‌گیرد و نقش نظارتی و کنترل بر عملکرد مدیران دارد. در مقایسه با بدهی بلندمدت، تامین مالی با بدهی کوتاه‌مدت، شرکت‌ها را وادار به گزارش ادواری عملکرد و ریسک عملیاتی خود به اعتبار دهندگان می‌کند و شفافیت اطلاعات را افزایش می‌دهد (راجان و ویتتون، ۱۹۹۵؛ هریس و راویو، ۱۹۹۰). در همین حال، قابل مقایسه بودن صورت‌های مالی، با کاهش هزینه تحصیل و افزایش کیفیت و کمیت اطلاعات در دسترس سرمایه‌گذاران، موجب کاهش عدم اطمینان و تسهیل نظارت بر ارزیابی عملکرد مدیران می‌گردد (فرانکو و همکاران، ۲۰۱۱؛ کیم و همکاران، ۲۰۱۳، ۲۰۱۶؛ چن و همکاران، ۲۰۱۸).

قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، باعث می‌شود که کیفیت گزارشگری مالی افزایش یابد و در نهایت، از عدم تقارن اطلاعاتی کاسته شود (دووس و همکاران، ۲۰۱۸). با کاهش مشکلات نمایندگی از طریق وجود قابلیت مقایسه، نیاز به کاهش آن‌ها از طریق مکانیسم‌های استقراض شرکتی، کمتر می‌شود. بعلاوه، استفاده زیاد از تامین مالی بدهی کوتاه‌مدت، شرکت را در معرض ریسک جابجایی بالاتری قرار می‌دهد و متعاقباً منجر به کاهش کیفیت اعتباری می‌شود (هه و شانگ، ۲۰۱۲؛ گوپالان و همکاران، ۲۰۱۴). بنابراین، برای شرکت‌هایی که صورت‌های مالی قابل مقایسه ارائه می‌کنند، بدهی کوتاه‌مدت ممکن است کمتر از بدهی بلندمدت ترجیح داده شود، زیرا چنین شرکت‌هایی انگیزه‌های قوی برای کاهش عدم اطمینان شرکت‌کنندگان در بازار بدهی در مورد ریسک اعتباری خود دارند (کیم و همکاران، ۲۰۱۳).

از آنجایی که منافع مدیران با مالکان و اعتباردهندگان همسو نمی‌باشد، عدم تقارن اطلاعاتی به وجود می‌آید. یکی از راهکارهای رفع عدم تقارن اطلاعاتی، کوتاه‌تر شدن سررسید بدهی می‌باشد (فلاح، ۱۳۹۲؛ بال و همکاران، ۲۰۰۸). استفاده از بدهی کوتاه‌مدت موجب می‌گردد تا اعتباردهندگان بر عملکرد مدیران نظارت داشته باشند و همین امر عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش می‌دهد (دیاموند، ۱۹۹۳؛ کیل و نو، ۱۹۹۰). کیفیت گزارش‌های مالی از اهمیت بسزایی برخوردار هستند، زیرا اطلاعات لازم را برای ارزیابی وضعیت مالی، اقتصادی و پیش‌بینی وضعیت آینده شرکت فراهم می‌کند (بیدل و همکاران، ۲۰۰۹؛ وردی، ۲۰۰۶). اگر شرکت از کیفیت گزارشگری بالایی برخوردار باشد، مدیر تحت نظارت بهتری قرار می‌گیرد و در نتیجه عدم تقارن اطلاعاتی و مخاطرات اخلاقی کاهش می‌یابد (بیدل و هیلاری، ۲۰۰۶). شرکت‌های دارای صورت‌های مالی با قابلیت مقایسه بالا، با کاهش عدم تقارن اطلاعاتی روبرو هستند زیرا در اینصورت ارتکاب تقلب برای مدیران سخت شده و شناسایی آن‌ها سریع‌تر می‌شود (کیم و همکاران، ۲۰۱۳). با کاهش عدم تقارن اطلاعاتی، نظارت بهتری را می‌توان بر بدهی‌های کوتاه‌مدت اعمال نمود، زیرا به دلیل کیفیت گزارشگری بالا، اعتباردهندگان احساس نیاز کمتری نسبت به نظارت بر قرارداد بدهی کوتاه‌مدت خواهند داشت. سررسید کوتاه‌تر به دلیل افزایش در تکرار قراردادهای، نقش نظارتی بر عملکرد مدیران دارد (گماریز و بالستا، ۲۰۱۳).

کیفیت گزارشگری مالی برای کاربران از اهمیت زیادی برخوردار است. در مقابل سایر ویژگی‌های کیفی، قابلیت مقایسه اطلاعات حسابداری، نقش موثرتری در تصمیم‌گیری برای محافظت از منافع طلبکاران و سهامداران ایفا می‌کند (سو و یانگ و دوتا، ۲۰۱۸). قابلیت مقایسه موجب می‌گردد سرمایه‌گذاران بر استفاده مدیران از منابع شرکت نظارت داشته باشند در نتیجه ارزش سهامداران افزایش می‌یابد (کیم و همکاران، ۲۰۲۰).

قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، کیفیت گزارشگری مالی را افزایش و در نتیجه عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش می‌دهد. در صورتی که شرکت دارای صورت‌های مالی مقایسه‌پذیر باشد، انتظار می‌رود منابع مالی خود را از خارج از شرکت، با هزینه کمتری تامین نماید. در نتیجه نگهداشت وجه نقد کاهش می‌یابد (حبیب و همکاران، ۲۰۱۷). در صورتی که شرکت از طریق بدهی تامین مالی انجام دهد، به دلیل اینکه منابع کمتری تحت کنترل مدیریت است احتمال استفاده از منابع در سرمایه‌گذاری‌هایی که سودآور نیستند کاهش می‌یابد و به دلیل صرفه‌جویی مالیاتی، نسبت به سایر منابع تامین مالی ارجحیت دارد (خردیار و وزیری، ۱۳۹۷).

۱-۱- سررسید بدهی

نتایج تحقیقات نشان می‌دهند که سررسید منابع مالی شرکت، زمینه‌های پیش بحران را برای بحران‌های مالی جهانی آماده ساخته است. اغلب شرکت‌ها به نوعی از بدهی در ساختار سرمایه خود استفاده می‌کنند. ساختار بدهی، (منظور از ساختار بدهی در ادبیات مالی ساختار زمانی سررسید بدهی‌ها است) یکی از شاخص‌های مهم تعیین‌کننده موفقیت شرکت است و باعث رشد پایدار شرکت می‌شود (مادان، ۲۰۰۷). از اینرو، تصمیمات معطوف به ساختار بدهی برای بقای تجاری شرکت حیاتی هستند (احمد شیخ و ونگ، ۲۰۱۱). ساختار بدهی در ادبیات مالی ساختار زمانی سررسید بدهی‌ها است. براساس سررسید، بدهی‌ها در ساختار مالی شرکت به دو گروه بدهی بلندمدت (با سررسید بیش از یکسال) و بدهی‌های کوتاه‌مدت (با سررسید کمتر از یکسال) تقسیم می‌گردد. میزانی از این دو گروه که شرکت در ساختار خود می‌گنجد ساختار سررسید بدهی نامیده می‌شود (ترا، ۲۰۱۱). سررسید بدهی به محدودیت‌های زمانی و مالی شرکت در راستای توان تامین هزینه‌ها و بهره‌های ناشی از ایجاد بدهی اشاره می‌کند (کیفه و همکاران، ۲۰۱۶) این نسبت از تقسیم کل بدهی‌های کوتاه‌مدت بر کل بدهی‌ها حاصل می‌شود (فانگ و گودوین، ۲۰۱۳؛ حاجیها و اخلاقی، ۱۳۹۱). استفاده از بدهی کوتاه مدت، سازو کاری است که عدم تقارن اطلاعاتی و هزینه‌های نمایندگی را بین سهامداران، اعتباردهندگان و مدیران می‌تواند کاهش دهد. همچنین سررسید کوتاه‌مدت بدهی‌ها، ابزاری برای کنترل فعالیت مدیران است؛ زیرا آن‌ها را به مذاکرات بیشتر با اعتباردهندگان ترغیب می‌کند. در چنین شرایطی، اعتباردهندگان با مدیران، روابط بیشتر و نزدیک‌تری دارند و عملکرد شرکت‌ها را در دوره‌های ابتدایی قرارداد بدهی می‌تواند ارزیابی کرده و براین اساس، در خصوص تمدید شرایط قرارداد یا تغییر آن تصمیم‌گیری کنند. بدین ترتیب انتظار می‌رود به کارگیری بدهی‌های کوتاه‌مدت (با سررسید کوتاه‌تر) با کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و ریسک‌پذیری نادرست به نظارت بر رفتار سرمایه‌گذاری مدیران و در نتیجه افزایش کارایی سرمایه‌گذاری منجر شود (اورتیز و پناس، ۲۰۰۸). شرکت‌ها از بدهی کوتاه مدت به عنوان سازو کاری برای علامت دادن کیفیت خود به بازار استفاده می‌کنند (الوک، ۲۰۱۰) و بدهی‌ها با سررسید کوتاه برای کاهش مشکلات عدم تقارن اطلاعاتی نیز می‌تواند استفاده شود (اورتیز و پناس، ۲۰۰۸؛ برگر و اودل، ۱۹۹۸). علاوه بر این به زعم برخی پژوهشگران نظیر چیلدز و همکاران (۲۰۰۵) و چن و همکاران (۲۰۱۱) انعطاف‌پذیری بیشتر بدهی‌های کوتاه‌مدت در بهبود بخشیدن به ناکارایی سرمایه‌گذاری مفید است.

۱-۲- قابلیت مقایسه صورت‌های مالی

یکی از خصوصیات کیفی صورت‌های مالی قابلیت مقایسه آن است. برای دستیابی به این خصوصیت، ثبات رویه در نحوه عمل حسابداری طی هر دوره مالی و نیز از یک دوره مالی به دوره مالی بعد ضروری است. از طرف دیگر، در بخشی دیگر از استانداردهای حسابداری تأکید شده است: صورت‌های مالی باید در برگزیده اقلام مقایسه‌ای دوره قبل باشد؛ به جز در مواردی که یک استاندارد حسابداری نحوه عمل دیگری را مجاز یا الزامی کرده باشد (کمیته تدوین استانداردهای حسابداری، ۱۳۸۸). قابلیت مقایسه یکی از ویژگی‌های کیفی اطلاعات مالی است که میزان تشابه انتخاب‌های حسابداری دو یا چند شرکت را توصیف می‌کند و نشان‌دهنده رابطه بین اطلاعات دو یا چند بخش است (هیئت استانداردهای حسابداری مالی، ۱۹۸۰). قابلیت مقایسه، همچنین کیفیت اطلاعات را نشان می‌دهد و کاربران را قادر می‌سازد تا شباهت‌ها و تفاوت‌های عملکرد مالی دو شرکت را تشخیص دهند (فرانسیس، پیناک و واتاناب، ۲۰۱۳). بیشترین شباهت شرکت‌ها در یک صنعت، از عوامل اقتصادی مشترک نشئت می‌گیرد، از این رو، مقایسه سود شرکت‌های فعال در صنایع مشابه، باید به راحتی امکان‌پذیر باشد (حیب، حسن و الهادی، ۲۰۱۷). قابلیت مقایسه یک مفهوم نسبی یا مقایسه‌ای بوده و مانند سایر ویژگی‌های حسابداری یک معیار مطلق یا مستقل نیست (سان، ۲۰۱۶). براساس بیانیه مفهومی شماره ۸ چارچوب مفهومی گزارشگری مالی قابلیت مقایسه یکی از ویژگی‌های ارتقاء دهنده کیفیت گزارش‌های مالی به شمار آمده و به اینصورت تعریف شده است: «ویژگی کیفی اطلاعات است که استفاده‌کنندگان را قادر به شناسایی و درک شباهت‌ها و تفاوت‌های بین دو مجموعه از پدیده‌های اقتصادی می‌کند».

دو شرکت صورت‌های قابل مقایسه‌ای خواهند داشت که نحوه این ترسیم یکسان باشد؛ به عبارت دیگر، اگر شرکت‌ها ارقام حسابداری یکسانی را برای وقایع اقتصادی یکسان و ارقام حسابداری متفاوتی را برای وقایع اقتصادی متفاوت گزارش کنند؛ شاهد صورت‌های مالی قابل مقایسه خواهیم بود (هیئت استانداردهای حسابداری مالی آمریکا، ۲۰۱۰). هیئت اصول حسابداری (۱۹۷۰) تأکید کرده است که «قابل مقایسه بودن را جزء مهم‌ترین اهداف حسابداری مالی می‌دانند...». هیئت استانداردهای حسابداری مالی (۱۹۸۰) در بیانیه مفهومی شماره ۲ خود بیان کرده است که «تصمیم‌های سرمایه‌گذاری و اعتباردهی، اساساً مستلزم ارزیابی فرصت‌های جایگزین است و اگر اطلاعات قابل مقایسه در دسترس نباشد، نمی‌توان تصمیم‌های آگاهانه اتخاذ نمود». شرکت‌هایی که عدم تقارن اطلاعاتی زیادی دارند با کاهش ارزش بیشتری (به دلیل نرخ تنزیل بیشتر) مواجه می‌شوند که این مسئله، به کاهش انگیزه مدیران برای نگهداشت وجه نقد می‌انجامد. قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، باعث می‌شود که کیفیت گزارشگری مالی افزایش یابد و در نهایت، از عدم تقارن اطلاعاتی کاسته شود و از این طریق، ریسک نگهداشت وجه نقد با ارزش

گذاری کمتر را کاهش می‌دهد و در نتیجه، این میانجی‌گری، به شکل‌گیری رابطه مثبت بین قابلیت مقایسه و نگهداشت وجه نقد منجر می‌شود (حبیب و همکاران، ۲۰۱۷). از دیدگاه قابلیت مقایسه (در رابطه با نظریه تراز ایستا و سلسله مراتب)، افزایش قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، شباهت‌ها و تفاوت‌های شرکت‌های مختلف را برجسته‌تر می‌کند و با افزایش کمیت و کیفیت کلی اطلاعات برای استفاده‌کنندگان برون‌سازمانی، عدم تقارن اطلاعاتی بین شرکت و سرمایه‌گذاران را کاهش می‌دهد (دی فرانکو و همکاران، ۲۰۱۱؛ حبیب و همکاران، ۲۰۱۷). بنابراین انتظار می‌رود شرکت‌هایی که دارای صورت‌های مالی مقایسه‌پذیرند با هزینه کمتری بتوانند منابع مالی مورد نیاز خود را از خارج از شرکت تأمین کنند و بدین ترتیب، نیاز کمتری به نگهداشت وجه نقد داشته باشند (حبیب و همکاران، ۲۰۱۷). براساس نظریه اقتصاد سیاسی، واحدهای تجاری، کانون کنش‌های متقابل اقتصادی، اجتماعی و سیاسی میان گروه‌های مختلف هستند. بر پایه نظریه یاد شده، اطلاعات حسابداری برای حمایت از گروه‌های صاحب نفوذ در حوزه‌های اجتماعی، سیاسی و اقتصادی تهیه می‌شوند؛ اطلاعاتی که صاحبان قدرت می‌توانند به کمک آن‌ها برای منافع شخصی اقدام کنند (آیسکرا، ۲۰۰۳). مطالعات مختلف نشان داده است که ساختارهای اقتصادی، اجتماعی و سیاسی می‌توانند رفتار مدیران، حساب‌رسان و سرمایه‌گذاران را نسبت به گزارشگری مالی تحت تأثیر قرار دهند (نیکومرام، بنی مهد، رهنمای رودپشتی و کیایی، ۱۳۹۲؛ معین‌الدین، یزدی، دین‌پژوه و زارع زاده، ۱۳۹۳؛ مرشدزاده، قربانی و شعبانی، ۱۳۹۳؛ محمدرضایی، منطقی و عباسی، ۱۳۹۶).

۲- مبانی نظری

سررسید بدهی نقش نظارتی بر رفتار مدیریت (به دلیل نظریه نمایندگی) دارد. اعتباردهندگان با وجود اطلاعات صورت‌های مالی، برای تمدید سررسید بدهی تصمیم‌گیری می‌کنند. در صورتی که اطلاعات با کیفیت و قابل اتکا باشند اعتباردهندگان نیز نقش خود را ایفا می‌کنند. در صورتی که سررسید بدهی کوتاه مدت ابزاری باشد برای کنترل مدیریت، این بدین معناست که در آن شرکت اطلاعات با کیفیت ارائه نمی‌شود و یا تقلب در آن وجود دارد.

جنسن (۱۹۸۶) در نظریه خود که به عنوان «فرضیه جریان نقد آزاد» شناخته می‌شود مطرح می‌کند تأمین مالی از طریق بدهی به دلیل اینکه منابع کمتری تحت کنترل مدیریت است احتمال اتلاف منابع در سرمایه‌گذاری‌های غیرسودآور را کاهش و به دلیل وابستگی به بازار بدهی برای تأمین مالی جدید انضباط حاکمیتی بر مدیریت را تحمیل می‌کند. همچنین تأمین مالی از طریق بدهی به دلیل صرفه جویی مالیاتی برای مدیران شرکت‌ها نسبت به سایر منابع تأمین مالی از ارجحیت برخوردار است (خردیار و وزیری، ۱۳۹۷).

اعتباردهندگان همواره به عنوان یکی از منابع تأمین مالی در شرکت در نظر گرفته می‌شود لذا آن‌ها به منظور کاهش ریسک زیان‌های وام‌دهی اطلاعات مالی شرکت‌هایی را که متقاضی وام می‌باشند بررسی می‌نمایند تا بتوانند با تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی میزان وام پرداختی و هزینه بدهی را مشخص نمایند (رضایی و افروزی، ۱۳۹۳). حبیبی، حسنعلی پور، رحمان و فراز (۱۳۹۵) نشان دادند که شرکت‌هایی که از طریق بدهی‌های بلندمدت تأمین مالی می‌کنند هم در دوره تأمین مالی و هم در دوره قبل از آن سطح محافظه کاری را کاهش می‌دهد. بنابراین با توجه به این مطالب می‌توان نتیجه‌گیری کرد که با کاهش محافظه کاری کیفیت اطلاعات حسابداری افزایش می‌یابد و این امر با کاهش هزینه بدهی همراه بوده است (غنی زاده و همکاران، ۱۳۹۸). زمانی و انواری رستمی (۱۳۹۶)، نشان دادند که با افزایش سطح بدهی ابتدا جریان‌های نقد دستکاری شده کاهش و سپس افزایش می‌یابد، که دلیل کاهش آن را افزایش صورت‌های مالی با کیفیت، جهت کاهش هزینه بهره دانست (خردیار و وزیری، ۱۳۹۷). قابلیت مقایسه در بازار سرمایه و بدهی برای سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان بسیار حائز اهمیت است، زیرا تصمیم‌های سرمایه‌گذاری و وام‌دهی بر ارزیابی فرصت‌ها یا پروژه‌های جایگزین مبتنی است و بدون وجود این اطلاعات قابل مقایسه نمی‌توان اقدام به اتخاذ تصمیم بهینه کرد (کیم، لی، لیو و یو، ۲۰۱۶). کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌ها به عنوان یکی از مهم‌ترین منافع کاربران گزارشگری مالی از جمله سرمایه‌گذاران، تحلیل‌گران مالی و استانداردگذاران سابقه‌ای دیرینه دارد. در مقایسه با سایر ویژگی‌های کیفی، قابلیت مقایسه اطلاعات حسابداری می‌تواند نقش مؤثرتری را در تصمیم‌گیری برای محافظت از منافع طلبکاران و سهامداران ایفا کند (سو و یانگ و دوتا، ۲۰۱۸). با افزایش مقایسه، دارایی‌های نقدی شرکت برای سهامداران خارج، ارزش بیشتری دارد. هزینه‌های سرمایه‌ای بیشتر به ارزش سهامداران کمک می‌کند. مقایسه، نظارت سرمایه‌گذاران بر استفاده مدیران از منابع شرکتی را تسهیل می‌کند، که این امر ارزش سهامداران را افزایش می‌دهد (کیم و همکاران، ۲۰۲۰).

۳- پیشینه

۳-۱- پیشینه خارجی

ترونگ (۲۰۲۰) به بررسی رابطه ساختار سررسید بدهی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی پرداخت. دوره نمونه، از سال ۱۹۸۵ الی ۲۰۱۳ است. مشاهدات مربوط به شرکت‌های سودمند و مالی می‌باشد. روش انتخاب نمونه در مجموع ۳۷۲۰۳ مشاهده سالیانه شرکت برای ۵۲۹۹ شرکت منحصر به فرد است. نتایج بدست آمده بیان می‌کند که از لحاظ آماری یک رابطه منفی بین قابلیت

مقایسه صورت‌های مالی و بدهی کوتاه‌مدت وجود دارد و مقایسه صورت‌های مالی می‌تواند جایگزین استفاده از بدهی‌های کوتاه‌مدت شود.

وانگ و همکاران (۲۰۲۰) به بررسی میزان تأثیر ساختار سررسید بدهی یک شرکت بر هزینه وام‌های بانکی پرداختند. با بررسی وام‌های سندیکای ایالات متحده در سال‌های ۱۹۹۰ الی ۲۰۱۴، به این نتیجه رسیدند که ساختار سررسید بدهی، پس از محاسبه متغیرهای خاص شرکت و وام و اثرات ثابت شرکت، تعیین کننده اصلی اختلاف در وام است. طبق نتایج حاصل از این فرضیه شرکت‌های بارش بالا هنگام افزایش نسبت بدهی کوتاه مدت، افزایش قابل توجهی در گسترش وام خود نسبت به شرکت‌های کم رشد تجربه می‌کنند. این یافته با نظریه جایگزینی دارایی مطابقت دارد که بدهی کوتاه‌مدت مشوق‌های ریسک پذیری مدیران/سهامداران را کاهش می‌دهد و منجر به کاهش ریسک شرکت می‌شود.

دانگ و همکاران (۲۰۱۸) با استفاده از داده‌های مربوط به شرکت‌های آمریکایی طی سال‌های ۱۹۸۹ تا ۲۰۱۴ تأثیر بدهی‌های کوتاه‌مدت را بر ریسک سقوط قیمت سهام را مورد بررسی قرار دادند. آن‌ها نتیجه گرفتند که بین نسبت بدهی‌های کوتاه‌مدت و ریسک سقوط قیمت سهام رابطه منفی وجود دارد و این رابطه در بین شرکت‌های با مالکیت نهادی کمتر، برجسته‌تر است.

سو و همکاران (۲۰۱۸)، به بررسی تأثیر قابلیت مقایسه اطلاعات حسابداری بر هزینه تأمین مالی از طریق بدهی در شرکت‌های بازار سهام چینی از سال ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۳ پرداختند و از مدل دی فرانکو و همکاران (۲۰۱۱) برای اندازه‌گیری قابلیت مقایسه اطلاعات حسابداری برای شرکت‌ها استفاده کردند. قابلیت مقایسه اطلاعات حسابداری اثبات شد و بر ارتباط بین کیفیت اطلاعات حسابداری و هزینه تأمین مالی از طریق بدهی تأثیر گذاشت. یافته‌ها نشان داد که مقایسه پذیری اطلاعات حسابداری اثرات معکوس معناداری بر هزینه تأمین مالی از طریق بدهی دارد.

آیگان و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهشی به بررسی تأثیر ساختار بدهی بر روی سرمایه‌گذاری شرکت‌ها در بازه زمانی ۲۰۱۶-۲۰۰۶ در بین ۱۳۵ شرکت ترکیه‌ای پرداختند. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که ساختار بدهی اثر مثبت و معناداری بر سرمایه‌گذاری شرکت‌ها دارد. این اثر برای شرکت‌هایی با فرصت‌های رشد بالاتر نسبت به شرکت‌هایی با فرصت‌های رشد پایین قوی‌تر بوده است. همسو با ادبیات موجود، این یافته‌ها از این حمایت می‌کند که سطحی بالاتر از بدهی‌های بلند مدت در ساختار کل بدهی، سرمایه‌گذاری‌ها را برای شرکت‌هایی با فرصت رشد بالاتر کاهش می‌دهد.

کیفه و یعقوبی (۲۰۱۶) تحقیقی با عنوان تأثیر نوسان جریان نقدی بر ساختار سرمایه و استفاده از بدهی با سررسیدهای مختلف انجام داده‌اند. خلاصه این پژوهش بیان می‌دارد که تحقیقات تجربی در زمینه درک رابطه بین ساختار سرمایه و نوسان جریان نقدی دارای نتایج غیرقطعی و غیرقاطع هستند. به طور کلی، شواهد به دست آمده نشان می‌دهند که با ثابت بودن تمام عوامل دیگر، افزایش انحراف معیار از میانگین نوسان جریان نقدی سبب می‌شود که یک کاهش تقریباً ۲۴ درصدی در نسبت بدهی بلندمدت، یک کاهش ۲۶ درصدی در احتمال بدهی جاری در طول ۱۰ سال تا تاریخ سررسید و یک افزایش ۳۹ درصدی را در احتمال بدهی کوتاه‌مدت و بلندمدت جاری نشان می‌دهند.

جهاون و نی‌شی‌هارا (۲۰۱۵) در پژوهشی به مطالعه تأثیر سررسید بدهی بر تصمیم‌گیری‌های سرمایه‌گذاری شرکت‌ها پرداختند. یافته‌های حاصل از پژوهش نشان می‌دهد که سررسید بدهی کوتاه‌مدت با گسترش عملکرد مواجه می‌شود ولی سررسید بدهی بلندمدت باعث افزایش جریان نقدی موردانتظار و کاهش عملکرد می‌گردد.

فونن سانتا و پدرو (۲۰۱۴) به بررسی رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی و سررسید بدهی با کارایی سرمایه‌گذاری در شرکت‌های بورس اوراق بهادار اسپانیا پرداختند و به این نتیجه دست یافتند که بهبود کیفیت اطلاعات حسابداری مشکل سرمایه‌گذاری بیشتر از حد مطلوب را مرتفع می‌کند و در عوض سررسید بدهی کوتاه‌تر از طریق کاهش مشکل سرمایه‌گذاری بیشتر از حد مطلوب و سرمایه‌گذاری کمتر از حد مطلوب، کارایی سرمایه‌گذاری را بهبود می‌بخشد. همچنین آن‌ها به این نتیجه دست یافتند که کیفیت گزارشگری مالی و سررسید بدهی به عنوان سازوکارهایی با درجه مشابه از نظر جایگزینی در بهبود کارایی سرمایه‌گذاری محسوب می‌شود. به عبارت دیگر، اثر کیفیت گزارشگری مالی بر بهبود کارایی سرمایه‌گذاری برای شرکت‌های دارای بدهی با سررسید کوتاه‌تر نسبت به شرکت‌های دارای بدهی‌های بلندمدت بیشتر، ضعیف‌تر یا کمتر است.

نواز، کوریشی و آوان (۲۰۱۲)، به بررسی تأثیر کوتاه‌مدت و بلند مدت بدهی‌های خارجی بر رشد اقتصادی پاکستان طی دوره زمانی ۲۰۱۰-۱۹۸۰ پرداختند. نتایج این تحقیق با استفاده از آزمون هم‌انباشتگی یوهانسن و آزمون علیت گرنجری نشان دهنده وجود رابطه تعادلی بلندمدت بین بدهی‌های خارجی و رشد اقتصادی است. همچنین در کوتاه مدت بین بدهی‌های خارجی و رشد اقتصادی رابطه علیت دوطرفه وجود دارد.

کایرچ و ترا (۲۰۱۲) به بررسی عوامل مؤثر بر سررسید بدهی شرکت‌های آمریکای جنوبی پرداختند. آن‌ها نمونه‌ای متشکل از ۳۵۹ شرکت غیرمالی آمریکای جنوبی را مورد مطالعه قرار دادند. یافته‌های پژوهش آن‌ها نشان می‌دهد که اندازه، مخاطره تجاری و نسبت دارایی‌های مشهود شرکت‌ها تأثیری عمده و مثبت بر سررسید بدهی آن‌ها دارند. اما سطح توسعه مالی به طور عمده با سررسید بدهی مرتبط نیست.

استفانا و همکاران (۲۰۱۱) عوامل تعیین کننده ساختار سررسید بدهی‌های شرکت‌های اوکراینی در یک بازار نوظهور را با مطالعه درباره ۴۵۰۰ شرکت در سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۶ بررسی کردند. یافته‌ها بر اهمیت نظریه نمایندگی، نقدشوندگی، علامت‌دهی و مالیات تأکید داشت.

الکوک و همکاران (۲۰۱۰) عوامل تعیین کننده سررسید بدهی در بازار سرمایه استرالیا را برای ۴۰۰ شرکت برتر در بورس اوراق بهادار استرالیا طی دوره ۱۹۸۹ تا ۲۰۰۶ بررسی کردند. آن‌ها با استفاده از مفروضات مدل مرتون، نشان دادند که اهرم در شرکت‌های استرالیایی رابطه مثبت با سررسید بدهی دارد.

عیوضیان و همکاران (۲۰۰۵) نیز با کنترل سطوح کلی اهرم نشان دادند که ساختار سررسید بدهی اثر معنی داری بر تصمیمات سرمایه‌گذاری شرکت دارد. آن‌ها بیان کردند که درصد بالاتر بدهی بلند مدت نسبت به کل بدهی، سرمایه‌گذاری با فرصت‌های رشد بالا را کاهش می‌دهد ولی این رابطه برای شرکت‌های با فرصت‌های رشد پایین معنی‌دار نبود.

دمیر گوک کانت و ماسکیموسچ (۱۹۹۹) عوامل موثر بر ساختار سررسید بدهی را در ۳۰ کشور بررسی کردند؛ این بررسی نشان داد که بین بازارهای در حال توسعه و توسعه یافته شباهت‌های زیادی وجود دارد.

۳-۲- پیشینه داخلی

سیدنژاد فهیم (۱۳۹۷) رابطه بین نسبت بدهی با سود و بازده دارایی‌ها در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران مورد بررسی قرار دادند. در این تحقیق نسبت بدهی از دیدگاه بدهی جاری، بدهی بلند مدت و کل بدهی در چهارچوب صنعت غذایی و آشامیدنی، وسایط نقلیه، ماشین‌آلات و تجهیزات لاستیک و پلاستیک را مورد بررسی قرار دادند. نتایج تحقیق بر مبنای مواردی که معنادار بوده‌اند به این شرح است که در صنعت غذایی و آشامیدنی بین نسبت بدهی به ویژه نسبت بدهی بلند مدت با سود پس از مالیات رابطه معکوسی وجود دارد. در صنعت وسایط نقلیه بین نسبت بدهی با معیار عملکرد نرخ بازده دارایی‌ها (ROA) رابطه معکوس وجود دارد، در صنعت ماشین‌آلات و تجهیزات بین نسبت بدهی با سود پس از مالیات و نرخ بازده دارایی‌ها رابطه معکوس وجود دارد و در نهایت در صنعت لاستیک و پلاستیک نیز بین نسبت بدهی با سود پس از مالیات روابط بسیار ضعیف و با نرخ بازده دارایی‌ها رابطه ضعیف و معکوس وجود دارد.

پورزمانی و نوری (۱۳۹۷) ارتباط بین نسبت بدهی‌ها با سود و بازده سهام را در شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران بررسی کردند. در این پژوهش نسبت بدهی از دیدگاه بدهی جاری، بدهی بلند مدت و بدهی کل در ۵۳ شرکت نمونه با استفاده از روش‌های آماری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج تحقیق نشان داد که در اکثر موارد همبستگی محاسبه شده بیانگر ارتباط ضعیف و معکوس بین نسبت بدهی‌ها و معیارهای عملکرد مالی (سود و بازده سهام) است.

نمازی همکاران (۱۳۹۶) به بررسی تأثیر ساختار سررسید بدهی بر مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان داد که بین ساختار سررسید بدهی مدیریت سود بر مبنای اقلام تعهدی، ارتباط معنادار و مثبت وجود دارد. همچنین، بین ساختار سررسید بدهی مدیریت سود بر مبنای اقلام تعهدی در شرکت‌های با اعتبار بالا نسبت به شرکت‌های با اعتبار پایین، ارتباط معنادار قوی‌تری وجود دارد.

هاشمی و صمدی (۱۳۹۳)، به بررسی اثر کیفیت گزارشگری مالی و سررسید بدهی بر کارایی سرمایه‌گذاری در نمونه‌ای متشکل از ۱۰۴ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، طی دوره زمانی ۱۳۸۶ الی ۱۳۹۱ پرداختند. محقق در تحقیق خود، بر اساس مبانی نظری و ادبیات موضوع به بررسی دو عامل اثرگذار بر کارایی سرمایه‌گذاری، یعنی کیفیت گزارشگری مالی و سررسید بدهی پرداخته است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌ها از مدل‌های رگرسیون چندمتغیره و داده‌های ترکیبی استفاده شده است. نتایج تحقیق حاضر حاکی از آن است که با افزایش کیفیت گزارشگری مالی و همچنین با کوتاه‌تر شدن سررسید بدهی، کارایی سرمایه‌گذاری بهبود می‌یابد. بنابراین، این یافته‌ها سازگار با مبانی نظری محقق در تحقیق خود است. همچنین اثر کیفیت گزارشگری مالی بر کارایی سرمایه‌گذاری برای شرکت‌هایی که سررسید بدهی کوتاه‌تری دارند، ضعیف‌تر است. به بیان دیگر تأثیر مثبتی که گزارشگری مالی با کیفیت و کوتاه بودن سررسید بدهی بر کارایی سرمایه‌گذاری دارند، تا حدودی جایگزین یکدیگر هستند.

کریمی و حفیظی (۱۳۹۳) در پژوهشی به بررسی ارتباط میزان بدهی با رشد در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با تأکید بر جریان‌های نقدی در بازه زمانی ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۱ پرداختند. یافته‌های حاصل از پژوهش بیان می‌کند که شرکت‌های با محدودیت مالی بالا حساسیت بالاتری به گردش وجوه نقد نشان می‌دهند و بین رشد و قرار گرفتن در معرض بدهی ارتباط غیرخطی به شکل معکوس وجود دارد.

حاجیها و اخلاقی (۱۳۹۲) تأثیر ویژگی‌های هیات مدیره به عنوان معیار حاکمیت شرکتی را نیز بر ساختار سررسیدبدهی بررسی کردند. هدف اصلی آن‌ها بررسی تأثیر اندازه هیات مدیره، درصد اعضای غیرموظف هیات مدیره و دوگانگی وظایف مدیرعامل بر ساختار سررسید بدهی بود. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها نشان می‌دهد که بین اندازه هیات مدیره و ساختار سررسید بدهی رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. همچنین بین درصد اعضای غیرموظف هیات مدیره و ساختار سررسید بدهی رابطه

منفی و معنی داری وجود دارد. نتایج تحقیق بیانگر تأثیر هیات مدیره قوی بر تصمیمات تأمین مالی است. علاوه بر این بین متغیر دوگانگی وظیفه مدیرعامل با ساختار سررسید بدهی رابطه ای یافت نشد.

حاجیها و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی به بررسی عوامل موثر بر ساختار سررسید بدهی بر اساس برخی متغیرهای کلان اقتصادی پرداخته اند. یافته های پژوهش نشان می دهد که در سطح کل نمونه بین نرخ تورم و ساختار سررسید بدهی رابطه منفی معنی دار وجود دارد. همچنین بین ساختار سررسید بدهی و عرضه پول رابطه منفی و معنی دار وجود دارد. علاوه بر این بین ساختار سررسید بدهی با تولید ناخالص داخلی ارتباط مثبت و معنی دار وجود دارد. افزون بر این، آزمون فرضیه های پژوهش در بین صنایع مختلف به نتایج متنوعی منتهی گردید. بنابراین به شرکت ها پیشنهاد می شود در دوره هایی که نرخ تورم بالا و تغییرات آن بلندمدت است و همچنین عرضه پول زیاد است در ساختار زمانی بدهی های خود بدهی کوتاه مدت را انتخاب کنند، زیرا هزینه های نمایندگی با این انتخاب کاهش خواهد یافت.

رحیمیان و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی اظهار نظر حسابرسی تعدیل شده و ساختار سررسید بدهی را مورد مطالعه قرار دادند. یافته های حاصل از پژوهش بیان گر عدم تأثیر معنی دار اظهار نظر حسابرسی تعدیل شده بر سررسید بدهی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است.

جبارزاده و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی تأثیر ساختار بدهی بر محافظه کاری شرطی را در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۷ مورد مطالعه قرار دادند. یافته های پژوهش حاکی از آن است که نسبت کل بدهی ها به کل دارایی ها بر محافظه کاری شرطی در مدل مبتنی بر رابطه سود و بازده تأثیر مثبت، در مدل مبتنی بر تغییرات سود بی تأثیر و در مدل مبتنی بر اقلام تعهدی و جریان نقدی عملیاتی تأثیر معکوسی دارد.

حاجیها و اخلاقی (۱۳۹۱) در پژوهشی به بررسی عوامل موثر بر ساختار سررسید بدهی شرکت: آزمون تجربی تئوری نمایندگی و تئوری اهرم مالی پرداختند. یافته های پژوهش حاکی از این است که در سطح کل نمونه بین اندازه شرکت، مشهود بودن دارایی و فرصت رشد شرکت با ساختار سررسید بدهی رابطه مثبت وجود دارد. همچنین بین اهرم مالی و ساختار سررسید بدهی رابطه ای یافت نشد.

حاجیها و اخلاقی (۱۳۹۰) متغیرهای سودآوری، خط مشی تقسیم سود، ریسک تجاری و مالیات، به منزله عوامل مؤثر بر ساختار سررسید بدهی با در نظر گرفتن دو فرضیه ی علامت دهی و مالیات مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج بدست آمده بیانگر وجود رابطه مثبت بین خط مشی تقسیم سود و سودآوری با ساختار سررسید بدهی است. از طرف دیگر، بین نرخ مالیات و ساختار سررسید بدهی رابطه منفی وجود دارد. همچنین بین ریسک تجاری و ساختار سررسید بدهی رابطه ی معناداری پیدا نشد. حاجیها و اخلاقی (۱۳۸۹) به ارائه مدلی برای تعیین ساختار سررسید بدهی شرکت های ایرانی بر اساس متغیرهای تولید ناخالص داخلی، نرخ تورم و عرضه پول پرداختند. یافته های حاصل از پژوهش بیانگر آن است که ارتباطی مثبت و معنی دار بین تولید ناخالص داخلی و ساختار سررسید بدهی وجود دارد. همچنین بین عرضه پول و ساختار سررسید بدهی رابطه ای معکوس وجود دارد. علاوه بر این بین نرخ تورم و ساختار سررسید بدهی ارتباطی تأیید نشد.

۴- فرضیه های پژوهش

با توجه به هدف این پژوهش، فرضیه ی زیر تدوین و مورد آزمون قرار خواهد گرفت: رابطه معناداری بین ساختار بدهی شرکت ها با قابلیت مقایسه صورت های مالی وجود دارد.

۵- جامعه و نمونه آماری پژوهش

جامعه آماری شامل کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۸ در بورس اوراق بهادار تهران بوده اند، که حائز شرایط زیر باشند:

۱. تاریخ پذیرش آن ها در بورس قبل از سال ۱۳۹۲ باشد و تا پایان سال ۱۳۹۸ نیز در فهرست بورس اوراق بهادار تهران باشند.
۲. در دوره مورد نظر تغییر فعالیت یا تغییر سال مالی نداده باشند.
۳. داده های مورد نظر این پژوهش برای آن ها در دسترس باشد.
۴. شرکت های انتخاب شده جزء بانک ها و مؤسسات مالی (شرکت های سرمایه گذاری، واسطه گران مالی، شرکت های هلدینگ و لیزینگ ها) نباشند.

۶- الگو و متغیرهای پژوهش

۶-۱ مدل آزمون فرضیه ها (Model Specification)

برای آزمون فرضیه تحقیق از مدل زیر که توسط دی فرانکو و همکاران (۲۰۱۱) ارائه گردیده، استفاده می شود:

$$ST_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 FSC_{i,t} + \beta_2 Size_{i,t} + \beta_3 Market\text{-}to\text{-}book_{i,t} + \beta_4 Abnormal\ earnings_{i,t} + \beta_5 Asset\ maturity_{i,t} + \beta_6 Asset\ volatility_{i,t} + \beta_7 Leverage_{i,t} + \beta_8 R\&D_{i,t} + \epsilon_{i,t} \quad (1) \text{ رابطه}$$

۷- متغیرها (Variable)

جدول ۱. توضیح متغیرهای الگوهای آزمون فرضیه

روش محاسبه	نام متغیر	نوع متغیر		نماد متغیر
		وابسته	مستقل	
نسبت جمع بدهی جاری به کل بدهی	ساختار بدهی		×	$ST_{i,t}$
محاسبه قابلیت مقایسه صورت‌های مالی طبق رابطه	قابلیت مقایسه صورت‌های مالی		×	$FSC_{i,t}$
لگاریتم طبیعی جمع دارایی‌ها	اندازه شرکت		×	$Size_{i,t}$
ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام	نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری		×	$Market\text{-}to\text{-}book_{i,t}$
نسبت سود قبل از اقلام غیرعادی به ارزش بازار سهام	سود غیرعادی		×	$Abnormal\ earnings_{i,t}$
نسبت اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات به جمع دارایی‌ها	سررسید دارایی		×	$Asset\ maturity_{i,t}$
نسبت انحراف معیار بازده سه ساله سهام به ارزش بازار دارایی‌ها	نوسان دارایی		×	$Asset\ volatility_{i,t}$
نسبت جمع بدهی‌ها به جمع دارایی‌ها	نسبت اهرمی		×	$Leverage_{i,t}$
نسبت هزینه تحقیق و توسعه به کل دارایی‌ها	هزینه‌های تحقیق و توسعه		×	$R\&D_{i,t}$
	جزء باقیمانده یا خطا			$\epsilon_{i,t}$

۷-۱- نحوه اندازه‌گیری متغیر وابسته

همانند تحقیق دی فرانکو و همکاران (۲۰۱۱)، سررسید بدهی شرکت i در سال t است که از نسبت بدهی جاری به کل بدهی‌های شرکت محاسبه می‌شود.

۷-۲- نحوه اندازه‌گیری متغیر مستقل

برای اندازه‌گیری متغیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی از مدل دی‌فرانکو و همکاران (۲۰۱۱) استفاده گردید. دی‌فرانکو و همکاران (۲۰۱۱) معتقدند اگر دو شرکت دارای یک سیستم حسابداری مشابه باشند، صورت‌های مالی قابل مقایسه تولید می‌کنند. معیار قابلیت مقایسه صورت‌های مالی به صورت زیر به‌دست می‌آید:

$$Financial\ statements_i = f_i(Economic\ events_i) \quad (2) \text{ رابطه}$$

در رابطه بالا f_i پدیده‌های اقتصادی شرکت i را به تصویر می‌کشد. رابطه (۲) نشان می‌دهد دو شرکت وقتی دارای دو سیستم حسابداری قابل مقایسه‌اند که صورت‌های مالی مشابه‌ای را ایجاد کنند. همانند پژوهش دی‌فرانکو و همکاران (۲۰۱۱) از بازده سهام به عنوان شاخصی برای اثر خالص رویدادهای اقتصادی بر صورت‌های مالی شرکت و نیز از سود به عنوان شاخصی برای به تصویر کشیدن نتیجه سیستم حسابداری (یعنی صورت‌های مالی) بهره گرفته شد. تابع انگاشت زیر برای هر شرکت برآورد می‌شود. در این رابطه، متغیر وابسته سود خالص هر سال به ارزش بازار حقوق صاحبان سهام ابتدای دوره و متغیر مستقل بازده قیمت سهام همان دوره است.

$$Earnings_{it} = a_0 + \beta_0 Return_{it} + \epsilon_{it} \quad (3) \text{ رابطه}$$

به منظور نزدیک کردن توابع دو شرکت از تابع حسابداری برآورد شده و برای برآورد سود فرض می‌شود دو شرکت بازده یکسانی دارند.

$$E(Earnings)_{iit} = a_i + \beta_i Return_{it} \quad (4) \text{ رابطه}$$

$$E(Earnings)_{ijt} = a_j + \beta_j Return_{it} \quad (5) \text{ رابطه}$$

در رابطه‌های بالا $E(Earnings)_{iit}$ سود مورد شرکت i از طریق تأثیرپذیری رویدادهای اقتصادی مشابه‌اش که در اینجا $Return_{it}$ است. برای به دست آوردن تفاوت بازده‌های مورد انتظار شرکت‌های i و j یعنی قابلیت مقایسه بین آن‌ها از رابطه (۶) استفاده می‌شود.

$$FSC_{ijt} = -\frac{1}{6} \sum_{t-5}^t |E(\text{Earnings})_{ijt} - E(\text{Earnings})_{ijt}| \quad \text{رابطه (۶)}$$

مقدار به دست آمده از رابطه (۶) عددی منفی است و ارزش بیشتر در آن نشان دهنده قابلیت مقایسه حسابداری بیشتر می‌باشد.

۸- آماره های توصیفی

اولین مرحله تحلیل داده‌ها، توصیف یا تلخیص آن‌ها با استفاده از آمار توصیفی است. آمار توصیفی مجموعه روش‌هایی است که به خلاصه کردن، طبقه‌بندی، توصیف و تفسیر داده‌ها می‌پردازد. تحلیل توصیفی داده‌ها، صرفاً برای بررسی وضع یک گروه یا یک موقعیت بکار می‌رود، مواردی همچون وضعیت، نوع، توصیف داده‌ها و ... اما تحلیل روابط و تغییرات بین متغیرها و تحلیل مجموعه متغیرها برای تبیین علت از عهده آمار توصیفی خارج است و از مجموعه روش‌هایی که معمولاً برای بیان رابطه بین دو یا چند متغیر و تعمیم ویژگی‌های نمونه آماری به جامعه آماری تحت عنوان آمار استنباطی استفاده می‌شود.

جدول ۲. آمار توصیفی متغیرهای تحقیق برای شرکت‌های نمونه

تعریف عملیاتی	نماد متغیر	تعداد مشاهده	میانگین	میانه	حداکثر	حداقل	انحراف استاندارد
سررسید بدهی	ST	۶۳۷	۰/۸۷۰۷۰۳	۰/۹۲۶۸۰۰	۱/۰۰۰۰۰۰	۰/۰۹۹۸۰۷	۰/۱۵۳۰۰۶
قابلیت مقایسه صورت‌های مالی	FSC	۶۳۷	۰/۰۶۹۱۳	۰/۰۴۸۶۸	۰/۰۰۰۰۳۵	۰/۴۷۳۹	۰/۰۶۴۸۱۱
اندازه شرکت	Size	۶۳۷	۱۴/۶۹۳۲۱	۱۴/۴۹۹۳۷	۱۹/۷۷۳۹۱	۱۰/۵۳۲۹۵	۱/۵۹۱۰۲۴
ارزش بازار به ارزش دفتری هر سهم	Market-to-book	۶۳۷	۹/۲۸۰۷۴۱	۵/۲۲۶۰۰۰	۸۳/۶۱۲۰۰	۰/۵۵۲۰۰۰	۱۰/۹۵۳۰۸
سود غیرعادی	Abnormal earnings	۶۳۷	۱/۰۶۱۹۵۴	۰/۶۱۲۶۳۲	۴/۶۹۸۰۷۰	۰/۰۰۰۰۰۰	۱/۳۲۱۳۰۹
سررسید دارایی‌ها	Asset maturity	۶۳۷	۰/۳۶۳۳۳۸	۰/۳۳۴۶۴۰	۰/۹۹۸۷۸۲	۰/۰۲۹۵۲۹	۰/۲۱۷۸۲۲
نوسان دارایی‌ها	Asset volatility	۶۳۷	۱/۸۳E-۰۸	۰/۰۰۰۰۰۰	۱/۲۰E-۰۶	۰/۰۰۰۰۰۰	۹/۲۰E-۰۸
اهرم مالی	Leverage	۶۳۷	۰/۳۷۴۰۸۳	۰/۳۴۲۶۱۴	۰/۹۲۰۰۰۰	۰/۰۰۳۷۴۳	۰/۲۱۶۰۸۷
هزینه‌های تحقیق و توسعه	R&D	۶۳۷	۰/۰۰۱۳۸۷	۲/۷۰E-۰۶	۰/۰۵۸۴۲۹	۰/۰۱۲۹۹	۰/۰۰۵۶۷۲

آماره های توصیفی تحقیق برای شرکت‌های نمونه در جدول فوق ارائه شده است. با توجه به اینکه تعداد شرکت‌های نمونه ۹۱ شرکت در ۷ سال در طی سال‌های ۱۳۹۲-۱۳۹۸ بررسی شده، تعداد مشاهدات در داده‌های تابلویی ۶۳۷ مورد است.

۹- آزمون مانایی

براساس این نتایج، فرضیه ی صفر مبتنی بر ریشه واحد متغیرها یا نامانایی آنها در سطح ۰.۰۵ اطمینان رد میشود و تمامی متغیرهای پژوهش مانا می‌باشند. بنابراین بدون نگرانی از وجود ریشه واحد متغیرها، میتوان الگوی این تحقیق را برآورد کرد.

جدول ۳. نتایج آزمون مانایی (آزمون هادری)

تعریف عملیاتی	نماد متغیر	آزمون معنی داری	آماره آزمون	وضعیت مانایی
سررسید بدهی	ST	۰/۰۰۰۰***	۱۱/۲۶۲۰	مانایی برقرار است
قابلیت مقایسه صورت‌های مالی	FSC	۰/۰۰۰۰***	۱۰/۹۸۸۴	مانایی برقرار است
اندازه شرکت	Size	۰/۰۰۰۰***	۱۷/۰۹۷۵	مانایی برقرار است
ارزش بازار به ارزش دفتری هر سهم	Market-to-book	۰/۰۰۰۰***	۷/۶۹۴۵۴	مانایی برقرار است
سود غیرعادی	Abnormal earnings	۰/۰۰۰۰***	۷/۸۷۵۹۶	مانایی برقرار است
سررسید دارایی‌ها	Asset maturity	۰/۰۰۰۰***	۱۱/۸۶۲۶	مانایی برقرار است
نوسان دارایی‌ها	Asset volatility	۰/۰۰۰۰***	۲/۴۱۶۴۹	مانایی برقرار است
اهرم مالی	Leverage	۰/۰۰۰۰***	۱۰/۰۳۹۲	مانایی برقرار است
هزینه‌های تحقیق و توسعه	R&D	۰/۰۰۰۰***	۸/۲۲۸۰۹	مانایی برقرار است

۱۰- آزمون هم خطی

عامل تورم واریانس (VIF) شدت هم خطی چندگانه را در تحلیل رگرسیون کمترین مربعات معمولی ارزیابی می کند. در واقع یک شاخص معرفی می گردد که بیان می دارد چه مقدار از تغییرات مربوط به ضرایب برآورد شده بابت هم خطی افزایش یافته است. شدت هم خطی چندگانه را با بررسی بزرگی مقدار VIF می توان تحلیل نمود. اگر آماره آزمون VIF به یک نزدیک بود نشان دهنده عدم وجود هم خطی است. به عنوان یک قاعده تجربی مقدار VIF بزرگتر از ۵ باشد هم خطی چندگانه بالا می باشد (توجه شود که در برخی موارد عدد ۱۰ نیز به عنوان آستانه معرفی می گردد).

جدول ۴. نتایج آزمون عامل تورم واریانس (VIF)

نماد متغیر	نام متغیر	عامل تورم واریانس (VIF)
قابلیت مقایسه صورت های مالی	FSC	۰,۵۴۵۱
اندازه شرکت	SIZE	۱,۴۲۱۲
ارزش بازار به ارزش دفتری هر سهم	Market-to-book	۱,۵۵۸۴
سود غیر عادی	Abnormal earnings	۰,۸۵۶۵
سررسید دارایی ها	Asset maturity	۱,۲۳۳۵
نوسان دارایی ها	Asset volatility	۱,۲۲۰۳
اهرم مالی	Leverage	۰,۷۷۴۵
هزینه های تحقیق و توسعه	R&D	۰,۹۶۳۲

۱۱- آزمون واریانس ناهمسانی

نتایج آزمون واریانس ناهمسانی برای مدل پانل استفاده شده در جدول زیر نشان داده شده است. در آزمون والد تعدیل شده نتایج بدست آمده دلالت بر پذیرش فرضیه صفر و واریانس همسانی در مدل پانل تصریح شده دارد. به عبارتی، نتیجه آزمون والد تعدیل شده حاکی از عدم وجود واریانس ناهمسانی است.

جدول ۵. نتایج آزمون واریانس ناهمسانی بین گروهی (والد تعدیل شده)

آزمون	آماره	Prob
آزمون واریانس ناهمسانی بین گروهی (والد تعدیل شده)		
آماره کای دو	۲,۴۴۱۲	۰,۵۵۴۱

۱۲- آزمون خود همبستگی

هر وقت خطاهای متوالی یا جزء اخلاص ها به هم مربوط باشند خودهمبستگی یا همبستگی پیاپی به وجود می آید. مشکل همبستگی پیاپی بیشتر در سری های زمانی بروز می کند و هرچه دوره زمانی کوتاه تر باشد امکان بروز همبستگی پیاپی بیشتر است. یعنی جملات اخلاص از هم مستقل نیستند، بلکه با یک نظم خاصی به هم ارتباط دارند. موقعی که خطاهای متوالی هم علامتند، همبستگی مثبت و موقعی که آن ها پی در پی تغییر علامت می دهند، همبستگی منفی داریم.

جدول ۶. نتایج آزمون خودهمبستگی (آزمون وولدریج)

آزمون	آماره	Prob
آزمون خودهمبستگی (آزمون وولدریج)		
F آماره	۲۳,۵۵۴۱	۰,۵۲۲۳

با توجه به نتایج جدول زیر، معنی داری آزمون F تعمیم یافته (چاو) کمتر از ۰,۰۵ است. لذا از بین مدل اثرات ثابت و مدل داده های تلفیقی، مدل اثرات ثابت برگزیده می شود. در مرحله بعد معنی داری آزمون هاسمن کمتر از ۰,۰۵ است. لذا از بین مدل اثرات ثابت و مدل اثرات تصادفی، مدل اثرات ثابت برگزیده می شود. بنابراین می توان نتیجه گرفت از بین سه مدل فوق، مدل اثرات ثابت جهت برآزش مدل رگرسیونی مورد استفاده قرار گیرد.

جدول ۷. آزمون تعیین روش تخمین مدل داده‌های تابلویی

نتیجه	معنی داری	آماره آزمون	آزمون‌های تشخیص روش
تاکید مدل اثرات ثابت در مقابل مدل داده‌های تلفیقی	۰/۰۰۰۰	۱۱/۹۴۴۶۳	آزمون F تعمیم یافته
تاکید مدل اثرات ثابت در مقابل مدل اثرات تصادفی	۰/۰۰۰۰	۵۳/۵۱۲۲۱۵	آزمون هاسمن
تاکید مدل اثرات ثابت در مقابل مدل اثرات تصادفی و مدل داده‌های تلفیقی			نتیجه نهایی

جدول ۸. نتایج آزمون رگرسیون فرضیه‌های تحقیق

متغیر Variable	ضریب Coefficient	انحراف معیار Std/Error	آماره تی t-Stat	معناداری Prob
قابلیت مقایسه صورت‌های مالی FSC	-۰/۰۰۹۱۱۶	۰/۰۰۴۱۹۱	-۲/۱۷۵۲۷۱	*۰/۰۷۲۵
اندازه شرکت SIZE	۰/۰۱۰۷۵۷	۰/۰۰۱۷۹۸	۵/۹۸۲۳۹۶	***۰/۰۰۱۰
ارزش بازار به ارزش دفتری هر سهم Market-to-book	-۳/۹۷E-۰۵	۷/۸۵E-۰۵	-۰/۵۰۶۰۲۱	۰/۶۳۰۹
سود غیر عادی Abnormal earnings	-۰/۰۰۴۲۶۵	۰/۰۰۱۳۱۰	-۳/۲۵۶۸۹۶	**۰/۰۱۷۳
سررسید دارایی‌ها Asset maturity	-۰/۰۰۹۶۴۵۹	۰/۰۱۰۴۶۷	-۹/۲۱۵۶۰۸	***۰/۰۰۰۱
نوسان دارایی‌ها Asset volatility	-۴۸۵۸۷/۳۱	۱۵۴۹۴/۲۷	-۳/۱۳۵۸۲۵	**۰/۰۲۰۲
اهرم مالی Leverage	۰/۰۵۶۲۷۱	۰/۰۰۸۰۸۶	۶/۹۵۹۱۴۴	***۰/۰۰۰۴
هزینه‌های تحقیق و توسعه R&D	۰/۳۵۶۵۷۳	۰/۲۶۲۷۵۸	۱/۳۵۱۸۹۶	۰/۲۲۵۱
ضریب ثابت C	۰/۷۳۱۳۰۵	۰/۰۳۰۸۸۳	۲۳/۶۸۰۲۲	***۰/۰۰۰۰
آماره F (معنی داری کل رگرسیون)		۱۶۹/۶۳۴۹		
معناداری آماره F		۰/۰۰۰۰۰۰		
ضریب تعیین		۰/۹۶۹۱۰۴		
ضریب تعیین تعدیل شده		۰/۹۶۳۳۹۱		
آماره دوربین واتسون		۱/۵۳۳۰۶۵		

نتایج مندرج در جدول شماره ۸ نشان می‌دهد مقدار معناداری آماره F ۰/۰۰۰ بوده و حاکی از برآزش مناسب مدل و معنی داری کل رگرسیون می‌باشد. از سویی، مقدار ضریب تعیین تعدیل شده ۰/۹۶ بوده و به عبارتی، حدود ۹۶ درصد از متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل تبیین شده‌اند. همچنین، آماره دوربین واتسون با مقدار ۱/۵۳ و قرار گرفتن آن بین بازه ۱/۵ الی ۲/۵ نشان از عدم وجود خودهمبستگی مرتبه بین خطاهای مدل می‌باشد.

✓ متغیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی (متغیر FSC_{it}) با سطح معنی داری (۰,۰۷۲۵) دارای رابطه منفی و معنی دار با سررسید بدهی می‌باشد. نتیجه نهایی پذیرش فرضیه تحقیق می‌باشد.

۱۳- نتیجه‌گیری، بحث و تفسیر

فرضیه‌ی این پژوهش و نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ی پژوهش به صورت زیر است:
فرضیه‌ی این پژوهش به این صورت مطرح شد که "بین ساختار بدهی و قابلیت مقایسه‌ی صورت‌های مالی ارتباط معناداری وجود دارد". نتایج حاصل از آزمون فرضیه نشان داد که قابلیت مقایسه صورت‌های مالی رابطه منفی با سررسید بدهی دارد. به عبارتی، در شرکت‌هایی که قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و گزارشگری مالی با کیفیت باشد نقش سررسید بدهی کم رنگ‌تر می‌شود. مطابق با نتایج گوماریز و بالستا (۲۰۱۴) بدهی‌های با سررسید کوتاه مدت این امکان را به اعتباردهندگان می‌دهد تا آن‌ها مذاکرات و روابط بیشتر با مدیران داشته باشند و در زمان قرارداد عملکرد شرکت را بهتر ارزیابی کنند. اعتباردهندگان از این طریق می‌توانند در خصوص تمدید شرایط قرارداد یا تغییر آن تصمیم‌گیری کنند. سررسید بدهی کوتاه مدت به دلیل وجود مشکلات نمایندگی، نقش نظارتی بر رفتار و عملکرد مدیریت دارد و اعتباردهندگان این امکان را دارند به دلیل وجود سررسید بدهی کوتاه مدت، با تمدید مجدد بدهی خود در تاریخ سررسید، از سو استفاده و رفتار فرصت طلبانه مدیران ممانعت به عمل آورند.

استفاده بیشتر از بدهی‌های کوتاه مدت منجر به کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و گزینش نامناسب می‌شود. در شرکت‌های با کیفیت گزارشگری مالی، سررسید بدهی به عنوان مکانیزم اصلی است که توسط اعتباردهندگان برای کنترل رفتار فرصت طلبانه مدیران استفاده می‌شود. زمانی که در یک شرکت از بدهی با سررسید کوتاه مدت به عنوان نظارت بر مدیریت استفاده شود به این معناست که شرکت، گزارش مالی با کیفیت ارائه نمی‌دهد و اطلاعات شفاف نیست و همین امر باعث می‌شود قابلیت مقایسه صورت‌های مالی در آن، نتایج درستی ارائه ندهد. در واقع وجود سررسید بدهی کوتاه مدت نشان دهنده عدم کیفیت گزارش مالی می‌باشد. بطور کلی وجود سررسید بدهی می‌تواند عدم تقارن اطلاعاتی و هزینه‌های نمایندگی را کاهش دهد. می‌توان گفت تا حدودی کیفیت گزارشگری مالی و سررسید کوتاه مدت بدهی جایگزین هم هستند. از آنجایی که قابلیت مقایسه صورت‌های مالی به درستی عملکرد و فعالیت شرکت اشاره دارد، در صورت عدم وجود این مورد می‌توان از سررسید بدهی استفاده کرد و آنرا به عنوان ابزار نظارتی جایگزین گزارش مالی با کیفیت قرار داد. مولینا و پناس (۲۰۰۸) بیان می‌کنند که کوتاه بودن سررسید بدهی‌ها اجازه کنترل‌های بهتر را برای مدیر فراهم می‌کند زیرا سررسید کوتاه‌تر، انگیزه مذاکرات مجدد برای تمدید بدهی را افزایش داده و قرض دهندگان هم قرارداد بسته‌تر و دقیق‌تری را با قرض گیرنده منعقد کرده و آن‌ها می‌توانند با مشخص شدن عملکرد شرکت در طی اولین دوره، برای تصمیم‌گیری در خصوص تمدید قرارداد یا تغییر در شرایط قرار داد اقدام کنند. انتظار می‌رود استفاده بیشتر از بدهی‌های کوتاه‌مدت منجر به کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و گزینش نامناسب گردد (گوماریز و بالستا، ۲۰۱۴).

در صورتی که در شرکتی قابلیت مقایسه بیشتر باشد، باعث افزایش کیفیت گزارشگری مالی آن شرکت می‌شود و در مقابل، اعتباردهندگان اعتماد و هماهنگی بیشتری نسبت به آن‌ها دارند و بدهی با سررسید بلند مدت در اختیارشان قرار می‌دهد. قابلیت مقایسه و کیفیت گزارشگری بالا این سیگنال را می‌دهد که شرکت‌ها می‌توانند ریسک بیشتری را متحمل گردند و می‌توان بدهی با سررسید بلند مدت در اختیارشان قرار داد. سررسید بدهی به محدودیت‌های زمانی و مالی شرکت در راستای توان تامین هزینه‌ها و بهره‌های ناشی از ایجاد بدهی اشاره می‌کند (کیفیه و همکاران، ۲۰۱۶) و همچنین اگر شرکت‌ها ارقام حسابداری یکسانی را برای وقایع اقتصادی یکسان و ارقام حسابداری متفاوتی را برای وقایع اقتصادی متفاوت گزارش کنند؛ شاهد صورت‌های مالی قابل مقایسه خواهیم بود (هیئت استانداردهای حسابداری مالی آمریکا، ۲۰۱۰).

تضاد منافع بین سهامداران و مالکان مستقیماً تحت‌تأثیر کیفیت گزارشگری مالی قرار می‌گیرد؛ زیرا گزارش مالی شفاف، موجب کاهش شکاف اطلاعات و تسهیل نظارت کارآمد می‌شود. در نتیجه، انتظار می‌رود کیفیت گزارشگری مالی در تصمیم‌گیری‌های شرکت‌ها در بدهی‌های نحوه طراحی قرارداد بدهی نقش داشته باشد (هیئت، ۲۰۰۷). شرکت‌هایی که از یکسو، دارای پروژه‌های خوب (خالص ارزش فعلی مثبت هستند) و از سوی دیگر، تحت وضعیت عدم تقارن اطلاعاتی قرار دارند؛ استفاده از بدهی کوتاه‌مدت را برای کاهش عدم تقارن اطلاعاتی ترجیح می‌دهند (فلانری، ۱۹۸۶). محققین معتقدند که بدهی کوتاه‌مدت می‌تواند مشکل تأمین مالی در جایگزین نمودن دارایی را کاهش دهد. از سوی دیگر، تأمین مالی با بدهی کوتاه‌مدت، شرکت‌ها را وادار به گزارش ادواری عملکرد و ریسک عملیاتی خود به اعتباردهندگان می‌کند (کیل و نو، ۱۹۹۰). از اینرو، این ارزیابی دوره‌ای به وسیله اعتباردهنده، بدهی کوتاه‌مدت را به تغییرات در ارزش شرکت کمتر حساس می‌کند (چاپلز و همکاران، ۲۰۰۵).

۱۴- پیشنهادهای کاربردی

- براساس یافته‌های پژوهش حاضر مبنی بر وجود رابطه معنادار بین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و ساختار سررسید بدهی، به سرمایه‌گذاران در بورس اوراق بهادار و فعالان بازار سرمایه پیشنهاد می‌شود که هنگام اتخاذ تصمیم‌های سرمایه‌گذاری به این عوامل و شاخص‌های پیشنهادی در پژوهش توجه کنند و قابلیت مقایسه را در تصمیم‌های خود در نظر بگیرند، زیرا می‌تواند بصورت غیر مستقیم شاخصی از ریسک شرکت باشد.
- به مسئولان و مدیران سازمان بورس و اوراق بهادار نیز توصیه می‌شود در راستای کاهش عدم تقارن اطلاعاتی، راه‌های عملیاتی اتخاذ کنند و نظارت بیشتری بر کیفیت گزارشگری مالی شرکت داشته باشند.
- به تحلیلگران مالی و کارگزاری‌های بورس پیشنهاد می‌شود به شاخص سررسید بدهی که به عنوان یکی از شاخص‌های ریسک شرکت است، توجه کنند.
- اگر ساختار سررسید بدهی شرکت از دارایی، کوتاه‌تر باشد، هنگامی که زمان سررسید بدهی فرا می‌رسد، شرکت ممکن است وجه نقد کافی برای بازپرداخت اصل بدهی نداشته باشد. پیشنهاد می‌شود برای کاهش ریسک‌های مالی، شرکت‌ها تلاش کنند که سررسید بدهی و ساختار دارایی‌ها، با یکدیگر تطابق داشته باشد.
- با توجه به رابطه معکوس متغیرهای پژوهش به اعتباردهندگان پیشنهاد می‌شود توجه بیشتری به قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و شاخص‌های پیشنهادی در پژوهش داشته باشند و قابلیت مقایسه را مبنایی برای قرارداد با شرکت قرار دهند.
- برای نهادهای نظارتی و تدوین‌کنندگان قوانین و استانداردها و کمیته تدوین استاندارد حسابداری مسئله کیفیت اطلاعات و ویژگی‌های آن همواره در کانون توجه بوده است، پیشنهاد می‌شود به این سو حرکت کنند که در قالب یک

استاندارد، محاسبه شاخص قابلیت مقایسه صورت های مالی را برای شرکت ها الزامی کند. شرکت ها در یادداشت های توضیحی و گزارش هیئت مدیره شاخصی به عنوان قابلیت مقایسه ارائه دهند تا استفاده کنندگان بتوانند به آن اتکا کنند. یافته های این پژوهش می تواند رهنمودهای لازم را در زمینه تدوین قوانین و استانداردهایی در جهت افزایش قابلیت مقایسه اطلاعات حسابداری ارائه کند.

۱۵- پیشنهادات برای تحقیقات آتی

- پیشنهاد می شود متغیر های دیگر مانند تورم به عنوان یک متغیر اجتناب ناپذیر در پژوهش های بعدی بر رابطه سررسید بدهی و قابلیت مقایسه صورت های مالی مورد بررسی قرار بگیرد.
- برای محاسبه ی سررسید بدهی از شاخص های دیگر استفاده گردد.
- برای محاسبه ی قابلیت مقایسه از شاخص های دیگر استفاده گردد.
- با توجه به الزامی شدن تغییر استاندارد شماره یک حسابداری در سال ۹۸، که نحوه ارائه صورت های مالی می باشد، به بررسی موضوع تحقیق در بازه های زمانی قبل و بعد از سال ۹۸ پرداخته شود و سپس نتایج مقایسه گردد.

۱۶- محدودیت های پژوهش

- محدودیت های پژوهش حاضر عبارتند از:
- یکی از مشکل های عمده این پژوهش، فقدان دسترسی به آمار کامل در تمام سال ها بود.
  - با استفاده از داده های شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران انجام شده است و شرکت های سرمایه گذاری، لیزینگ و بیمه به علت ماهیت خاص فعالیت آنها از جامعه آماری کنار گذاشته شده اند، لذا نتایج به دست آمده قابلیت تعمیم به تمامی شرکت ها را ندارد.

منابع

۱. حاجیها، زهره؛ اخلاقی، حسنعلی. (۱۳۹۲). بررسی تاثیر ویژگی های هیئت مدیره بر ساختار سررسید بدهی شرکت. حسابداری مدیریت، ۱۷ (۲)، ۷۴-۵۹.
۲. حاجیها، زهره؛ حسنعلی، اخلاقی. (۱۳۹۱). "بررسی عوامل موثر بر ساختار سررسید بدهی شرکت: آزمون تجربی تئوری نمایندگی و تئوری اهرم"، فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی، سال دهم، شماره ۳۳، صص ۱۶۷-۱۴۷
۳. حاجیها، زهره؛ حسنعلی، اخلاقی. (۱۳۸۹). ارائه مدلی برای تعیین ساختار سررسید بدهی شرکت های ایرانی بر اساس متغیرهای تولید ناخالص داخلی، نرخ تورم و عرضه پول"، فصلنامه علوم اقتصادی، سال سوم، شماره ۱۱، صص ۱۷۶-۱۵۵
۴. مرشد زاده، م؛ قربانی، م؛ شعبانی، ک. (۱۳۹۳) پایداری سود، شرایط اقتصادی و ارزش محتوایی اطلاعات حسابداری در بورس اوراق بهادار تهران، مجله ی حسابداری مدیریت، ۷ (۴)، ۱۰۳-۸۵
۵. معین الدین، م؛ یزدی، ع ف؛ دین پژوه، ف؛ زارع زاده، ز. (۱۳۹۳). بررسی تاثیر شرکت های واگذار شده در بورس اوراق بهادار بر اساس سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی بر بهبود مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری. فصلنامه ی سیاست های مالی و اقتصادی، ۲ (۳)، ۱۵۶-۱۳۵.
۶. نیکومرام، ه؛ بنی مهد، ب؛ رهنمای رودپشتی، ف؛ کیایی، ع. (۱۳۹۲). دیدگاه اقتصاد سیاسی و مدیریت سود، فصلنامه ی حسابداری مدیریت، ۶ (۳)، ۴۴-۳۱.
۷. محمدرضایی، ف؛ منطقی، خ؛ عباسی، ا. (۱۳۹۶). بررسی اثر رکود تورمی بر مدیریت سود واقعی و تعهدی، فصلنامه ی حسابداری مدیریت، ۱۰ (۲)، ۱۴۰-۱۲۳.
8. Ahmed, G., Sheikh, N., Wang, Z. (2011). Determinants of capital structure: An empirical study of firms in manufacturing industry of Pakistan. *Managerial Finance*, 37(2), 117-133
9. Aygun, M., Ic, S., and Sayim, M. (2017). "The impact of debt structure on firm investments: Empirical evidence from turkey" *7 Archives of Business Research*, 2(2), 22-7
10. Alcock, Jamie A,B, Finn Frank C. and Kelvin JuiKeng Tan (2010), "The Determinants of Debt Maturity in Australian Firm available at: <http://ssrn.com/abstract=1728565>
11. Abeysekera, I.(2003). Plitical economy of accounting in intellectual capital reporting. *The European Journal of Management and Public Policy*, 2 (1),65-79
12. Biddle, G., Hilary, G., Verdi, R.S., (2009). How does financial reporting quality relate to investments efficiency, *Journal of Accounting and Economics* 48, 112-131
13. De Franco, G., Kothari, S. P., & Verdi, R. S. (2011). The benefits of financial statement comparability. *Journal of Accounting Research*, 49(4), 895-931.

14. Francis, J. R., Pinnuck, M. L., & Watanabe, O. (2013). Auditor style and financial statement comparability. *The Accounting Review*, 89(2), 605-633
15. Financial Accounting Standards Board (FASB) (1980). *Qualitative Characteristics of Accounting Information. Statement of Financial Accounting Concepts No. 2*. Norwalk, CT: FASB. Available at <http://www.fasb.org/pdf/con2.pdf>
16. Habib, A, Hasan.M, Alhadi, A. (2017). Financial Statement Comparability on Corporate Cash Holdings, *Journal of Contemporary Accounting & Economics*:13(3): 304-321
17. Kale, J., & T. Noe. (1990). Risky Debt Maturity Choice in a Sequential Game Equilibrium. *Journal of Financial Research*, 13, pp.155-165.
18. Kim, J.B., Li, L., Lu, L.Y., Yu, Y., (2020). Financial statement comparability and managers' use of corporate resources. *Account*
19. Kim, J.B., Luo, L., & Xei, H. (2016). Dividend payments and stock price crash risk. www.ssrn.com
20. Madan, K. (2007). An analysis of the debt-equity structure of leading hotel chains in India. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 19(5), 397-414.
21. Ortiz-Molina, H., Penas, M.F., (2008). Lending to small businesses: the role of the loanmaturityinaddressinginformationproble ms. *SmallBusinessEconomics* 30, 361° 383
22. Stephana, A., & O. Talaverab, & T. Andriy. (2011). Corporate Debt Maturity Choice in Emerging Financial Markets. *The Quarterly Review of Economics and Finance*, 51, pp.141-151
23. Terra, P. R. S. (2011). Determinants of Corporate Debt Maturity in Latin America. *European Business Review*, 23 (1), pp.45-70.
24. Wang, C.W., Chiu, W.C., King, T,H,D.,(2020). Debt maturity and the cost of bank loans. *J.Bank. Financ.*112,105235

